

Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt (den s.k. värnskatten) avskaffas. Förslaget bygger på januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

Förslaget föranleder ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	4
2	Bakgrund och gällande rätt	7
3	Avskaffad övre skiktgräns (s.k. värnskatt).....	8
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	9
5	Konsekvensanalys.....	9
6	Författningskommentar.....	11

1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 5 och 6 §§ och 66 kap. 4 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

5 §²

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en *nedre* skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en *övre* skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en *nedre* skiktgräns på 490 700 kronor för beskattningsåret 2019 och en *övre* skiktgräns på 689 300 kronor för beskattningsåret 2019.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår *skiktgränserna* till *skiktgränserna* för det föregående beskattningsåret *multiplicerade* med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. *Skiktgränserna* fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret,

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns.

Skiktgränsen bestäms med utgångspunkt i en skiktgräns på 490 700 kronor för beskattningsåret 2019.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår *skiktgränsen* till *skiktgränsen* för det föregående beskattningsåret *multiplicerad* med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. *Skiktgränsen* fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret,

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2018:2086.

ska *de skiktgränser* som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

ska *den skiktgräns* som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

6 §

För dödsbon ska den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster beräknas enligt 5 § med följande ändringar.

Från och med det fjärde beskattningsåret efter det kalenderår då dödsfallet inträffade är skatten på förvärvsinkomsten, utöver vad som sägs i 5 §, 20 procent av hela den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till ett belopp som motsvarar *den nedre* skiktgränsen i 5 §.

Från och med det fjärde beskattningsåret efter det kalenderår då dödsfallet inträffade är skatten på förvärvsinkomsten, utöver vad som sägs i 5 §, 20 procent av hela den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till ett belopp som motsvarar skiktgränsen i 5 §.

66 kap.

4 §

Särskild skatteberäkning får göras bara om nettobeloppet av den ackumulerade inkomsten enligt 6 och 7 §§ uppgår till minst 50 000 kronor och den beskattningsbara förvärvsinkomsten, inklusive nettobeloppet, överstiger *den nedre* skiktgränsen enligt 65 kap. 5 § med minst 50 000 kronor.

Särskild skatteberäkning får göras bara om nettobeloppet av den ackumulerade inkomsten enligt 6 och 7 §§ uppgår till minst 50 000 kronor och den beskattningsbara förvärvsinkomsten, inklusive nettobeloppet, överstiger skiktgränsen enligt 65 kap. 5 § med minst 50 000 kronor.

Omfattar den särskilda skatteberäkningen flera nettobelopp, ska deras sammanlagda nettobelopp vara minst 50 000 kronor.

14 §³

Om en ackumulerad inkomst hänför sig enbart till beskattningsåret och tid dessförinnan, ska den genomsnittliga beskattningsbara förvärvsinkomsten ökas med ett belopp som motsvarar *den nedre* skiktgränsens förändring mellan

Om en ackumulerad inkomst hänför sig enbart till beskattningsåret och tid dessförinnan, ska den genomsnittliga beskattningsbara förvärvsinkomsten ökas med ett belopp som motsvarar skiktgränsens förändring mellan

1. det närmast föregående beskattningsåret och det aktuella beskattningsåret, om den ackumulerade inkomsten hänför sig till tre eller fyra beskattningsår,

2. det andra beskattningsåret före beskattningsåret och det aktuella beskattningsåret, om den ackumulerade inkomsten hänför sig till fem eller sex beskattningsår,

3. det tredje beskattningsåret före beskattningsåret och det aktuella beskattningsåret, om den ackumulerade inkomsten hänför sig till sju eller åtta beskattningsår, eller

³ Senaste lydelse 2011:1256.

4. det fjärde beskattningsåret före beskattningsåret och det aktuella beskattningsåret, om den ackumulerade inkomsten hänför sig till nio eller tio beskattningsår.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.

2 Bakgrund och gällande rätt

Fysiska personer som har beskattningsbara förvärvsinkomster över en viss nivå ska betala statlig inkomstskatt på dessa inkomster. Den statliga inkomstskatten styrs av de s.k. skiktgränserna, vilket innebär att skatten tas ut efter olika skattesatser i olika skikt. I det första skiktet, över den nedre skiktgränsen, tas statlig inkomstskatt ut med 20 procent på den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger den nedre skiktgränsen. För beskattningsbara förvärvsinkomster över den övre skiktgränsen tas ytterligare fem procent ut i statlig inkomstskatt, vilket alltså innebär att inkomster över den övre skiktgränsen beskattas med totalt 25 procent statlig inkomstskatt. Bestämmelser om skiktgränserna för statlig inkomstskatt finns i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 490 700 kronor och en övre skiktgräns på 689 300 kronor för beskattningsåret 2019. Vid de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till det föregående beskattningsårets skiktgränser multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Att statlig inkomstskatt tas ut endast över en viss nivå bygger på de principer som slogs fast vid 1990 års skattereform. Utgångspunkterna var att statlig inkomstskatt bara borde tas ut på höga inkomster, att den statliga skatteskalen enbart borde innehålla ett skikt och att en lämplig nivå var 20 procent (prop. 1989/90:110 s. 299). Från och med inkomståret 1995 infördes av statsfinansiella skäl en särskild s.k. värnskatt som en del av flera förslag för att öka statens inkomster i ett allvarligt statsfinansiellt läge. Värnskatten innebar att den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster över skiktgränsen höjdes till 25 procent mellan åren 1995 och 1998 (prop. 1994/95:25 s. 26).

Den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster fick sin nuvarande utformning när den övre skiktgränsen infördes fr.o.m. inkomståret 1999. Då återgick nivån till 20 procent och ytterligare en skiktgräns infördes över vilken den statliga skatten ökade med 5 procent. Vid införandet anfördes som skäl att den övre skiktgränsen har ett fördelningspolitiskt syfte, vilket vägts mot att det bedömts som angeläget att begränsa skatteuttaget på arbete för att undvika alltför höga marginalsatser för flertalet skattskyldiga (prop. 1997/98:150).

3 Avskaffad övre skiktgräns (s.k. värnskatt)

Promemorians förslag: Den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt) avskaffas.

Skälen för promemorians förslag: Såväl den tidigare värnskatten som den nuvarande övre skiktgränsen infördes av statsfinansiella skäl under 1990-talet. I enlighet med den sakpolitiska överenskommelsen (januariavtalet) mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna ska den så kallade värnskatten avskaffas, detta genom en korrigerande av skiktgränserna. Korrigeringen bör ske i linje med grundtankarna bakom 1990 års skattereform, nämligen att det endast ska finnas ett skikt för statlig inkomstskatt. En lämplig nivå bedömdes vid reformen vara 20 procent, vilket nu motsvaras av den nedre skiktgränsen. Genom ett avskaffande av den övre skiktgränsen samtidigt som den nedre skiktgränsen behålls uppfylls 1990 års skattereforms mål om enbart ett skikt för statlig inkomstskatt med en skattesats på 20 procent.

När skatten på de högsta arbetsinkomsterna sänks kan det bli mer lönsamt för personer med rörlig lön som redan har höga inkomster att arbeta en extra timme. Det blir också mer lönsamt för dem med de högsta arbetsinkomsterna att på andra sätt öka sina inkomster. Avskaffandet av den övre skiktgränsen kan öka antalet arbetade timmar i ekonomin enligt vad som följer av avsnitt 5. Storleken på dessa effekter är dock osäkra och infaller succesivt under en lång tid efter reformens genomförande.

Avskaffandet innebär att det endast kommer att finnas en skiktgräns och att statlig inkomstskatt tas ut med 20 procent på den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger den skiktgränsen.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 65 kap. 5 och 6 §§ och 66 kap. 4 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2020 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.

Skälen för promemorians förslag: Lagändringarna bör träda i kraft vid ett årsskifte. Om de träder i kraft den 1 januari 2020 finns det tillräckligt med tid för Skatteverket och andra aktörer att anpassa sina it-system och sprida informationsmaterial om lagändringen.

5 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Syftet är att i enlighet med januariavtalet avskaffa den övre skiktgränsen och ändra den statliga inkomstskattens uppdelning i skiktgränser till att hamna i överensstämmelse med avsikterna som lyftes fram vid 1990 års skattereform. Då överenskommelsen i januariavtalet är att genomföra reformen på detta sätt är några alternativa lösningar inte aktuella.

Offentligfinansiella effekter

Att ta bort den övre skiktgränsen beräknas, i enlighet med beräkningskonventionerna, leda till minskade skatteintäkter med 6,12 miljarder kronor år 2020. Minskningen rör helt och hållet den statliga inkomstskatten.

Effekter för företagen

Ett borttagande av den övre skiktgränsen påverkar på kort sikt inte företagets lönsamhet eller på något direkt sätt företagets verksamhet. På längre sikt kan det dock innebära positiva effekter för företagen. Förslaget leder till att det i viss utsträckning kommer löna sig mer för den enskilde att utbilda sig, både genom att välja högre utbildning men också vidareutbildningar. Det kan innebära att det på längre sikt blir lättare för företagen att få tag i utbildad arbetskraft. Förslaget kan också stärka svenska företags och Sveriges konkurrenskraft när det gäller att attrahera kvalificerad internationell arbetskraft.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

År 2020 beräknas ungefär 345 000 personer ha beskattningsbara inkomster på en sådan nivå att de påverkas av förslaget att ta bort den övre skiktgränsen. För samtliga dessa personer innebär förslaget att skatten sänks. Den genomsnittliga skattesänkningen bland de berörda blir ca 17 700 kronor per år. Medianeffekten för de 345 000 personer som påverkas beräknas till 8 375 kronor per år. Sett till hela befolkningen är

medianeffekten dock 0 kronor per år eftersom ett avskaffande av den övre skiktgränsen inte påverkar majoriteten av den sysselsatta befolkningen.

Tabell 1 Förändring i skatt (kr/år) till följd av förslaget om avskaffad övre skiktgräns vid olika inkomster

Fastställd förvärvsinkomst (kr/år)	Förändring i skatt (kr/år)
700 000	0
750 000	-1 610
800 000	-4 110
900 000	-9 110
1 000 000	-14 110
1 500 000	-39 110

Offentlig sektor påverkas inte av förslaget utöver de minskade skatteintäkterna för staten.

Effekter för miljön

Förslaget bedöms inte ha någon miljöpåverkan.

Effekter för sysselsättning

Förslaget bedöms ha en försumbar effekt på både antalet sysselsatta och arbetslösa personer i ekonomin. Förslaget bedöms däremot stärka redan sysselsatta individers ekonomiska incitament att arbeta fler timmar och att göra lönekarriär. Flera studier, som t.ex. Sørensen (2010)⁴ och Holmlund & Söderström (2011)⁵, indikerar att dessa effekter kan vara betydande. Skattningar baserade på mikrosimuleringsmodellen FASIT pekar på att antalet arbetade timmar i ekonomin kan öka med 0,13 procent till följd av reformen, vilket motsvarar cirka 7 000 årsarbetskrafter; denna siffra är dock behäftad med osäkerhet och den verkliga effekten kan vara högre eller lägre. Ett sådant förändrat beteende skulle på längre sikt kunna leda till att skatteintäkterna i ekonomin ökar, vilket i sin tur skulle bidra till att finansiera reformen. Enligt litteratur på området kan den långsiktiga självfinansieringsgraden för reformen ligga i intervallet 56–185 procent.⁶ En samlad bedömning är att den långsiktiga självfinansieringsgraden mest sannolikt är i närheten av 100 procent. Den faktiska storleken på dessa effekter är dock osäkra och infaller succesivt under en lång tid efter reformens genomförande. En vanlig uppskattning är att det tar cirka 10 år för effekterna att få fullt genomslag.

⁴ Sørensen, P.B. (2010), *Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges*, rapport till Expertgruppen i Studier i Offentlig ekonomi 2010:4. Finansdepartementet.

⁵ Holmlund, B. & Söderström, M. (2011) *Estimating Dynamic Income Responses to Tax Reform*, B.E. Journal of Economic Analysis & Policy, vol. 11(1).

⁶ Exempel på skattade självfinansieringsgrader utgörs av: Sørensen (2010), 185 procent; Holmlund & Söderström (2011), 123 procent; Ericson, Flood & Islam (2015), 87 procent (publicerad i *Empirical Economics*, vol 49); samt Finanspolitiska rådet (2008), 56 procent (utgiven som *Svensk finanspolitik 2008*).

Fördelningseffekter

Förslaget påverkar personer som år 2020 kommer ha en beskattningsbar inkomst som överstiger den övre skiktgränsen. Dessa personer återfinns högt upp i inkomstfördelningen. Förslaget får därför störst effekt för den del av befolkningen som har högst inkomster. Uppdelat i inkomstdeciler, där den tionde inkomstdecilen består av den tiondel av befolkningen som har högst inkomster och den första inkomstdecilen består av den tiondel av befolkningen som har lägst inkomster, har förslaget absolut störst effekt i den tionde inkomstdecilen och mycket liten eller ingen effekt i inkomstdecil 1–7.

Effekter för jämställdheten

Av de berörda är ca 253 000 män och 92 000 kvinnor. Den genomsnittliga skattesänkningen för de män som berörs är ca 19 000 kronor per år och för de kvinnor som berörs ca 14 200 kronor per år. Skillnaden beror på att männen i genomsnitt har högre inkomster än kvinnorna. Förslaget bidrar till att den ekonomiska jämställdheten minskar.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget innebär att Skatteverket måste anpassa sina it-system, blanketter och informationsmaterial. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader kan hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen bedöms inte påverka antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

6 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

65 kap.

5 §

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om statlig inkomstskatt för fysiska personer och innehåller två skiktgränser från vilka olika skattesatser ska betalas.

Ändringen innebär att den övre skiktgränsen tas bort. Det kommer därmed endast att finnas en skiktgräns för statlig inkomstskatt.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om statlig inkomstskatt för dödsbon och kompletterar bestämmelserna i 5 §.

Ändringen är en följd av att det som tidigare benämndes den nedre skiktgränsen ska benämnas skiktgränsen.

66 kap.

4 och 14 §§

Kapitlet innehåller bestämmelser om skatt på ackumulerad inkomst.

Ändringarna är en följd av att det som tidigare benämndes den nedre skiktgränsen ska benämnas skiktgränsen. Detta innebär inte någon ändring i sak för beskattningen av ackumulerad inkomst.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2020.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.